JEDEN TAKT

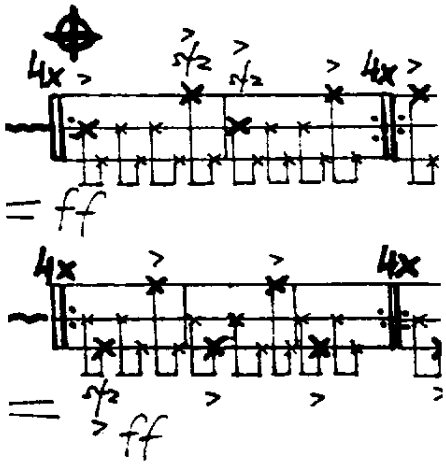
VÍTKA ZOUHARA

Tereza Havelková

Narodil se roku 1966 v hudebnické rodině v Brně. První vzpomínka patří parnímu válci, který řídil asi ve třech letech. Z doby základní školy se mu v paměti otiskly nepoživatelná kuchyně školní jídelny, modely z časopisu ABC, kanagon, digitální hodinky a lázeňské léčebny v Karlových Varech. Vystudoval skladbu na JAMU a hudební vědu na Masarykově univerzitě v Brně. Odnesl si odtud averzi vůči „telefonním seznamům", potřebu souvislostí, skvělá představení Divadla na provázku, vlažný vztah k exaktním vědám („bohužel"), Listopad, zen, Itálii, Tarkovského a minimalisty. V současné době žije v Kotvrdovicích, učí na Univerzitě Palackého v Olomouci, je hostujícím lektorem v rakouském Grazu, ale potkáte ho i v Praze a Brně. Do kina a divadla se dostane čím dál tím méně (v Kotvrdovicích nic takového není), a když má náhodou čas, tak zase nehrají to, co by rád viděl. Místo *Lost Highway* tak viděl *Inspektora Gadgeta* a místo *Pozor na Harryhoť* byl na *Star Wars*. S divadlem je to podobné. O to raději vzpomíná na Pitínského *Táňu, Táňu*, Mikotové *Genezi*... Z muziky poslouchá už jen to, s čím zrovna pracuje, nebo to, čím je obdarován. Z periodik čte hlavně ta hudební: od *Computer Music Journalu, Hudební vědy* a *Slovenské hudby*, přes *Musikanalyse* a *Positionen*, až třeba po *Neue Zeitschrift für Musik* nebo *Music Quarterly*. *Harmonii* samozřejmě také. Knihy se snaží číst alespoň stejným tempem, jakým je nakupuje. Rád se vrací k Ecovi, Kratochvilovi a Milanu Kunderovi. Jeho *„Babičkou"* je Pirsigův *Zen a umění údržby motocyklu*. K malým zlozvykům patří nedochvilnost a čtení denního tisku nebo posílání SMS místo držení volantu. Za svou největší kvalitu považuje orientaci v prostoru – těžko se mu bloudí. Když nekomponuje, hledá krmivo pro kočky a „krávy nenažraný", jak nazval Zdeněk Svěrák složenky všeho druhu.

„Takt je ze skladby *Je všechno* pro dva kytaristy, dvě kytary a znějící prostor (1992). Neděje se v něm nic zvláštního, ani výlučného, není ani moc typický ani netypický a vytažen z okolí nepůsobí ani nepatřičně, ani přiměřeně. A to je právě důvod, proč jsem jej vyříznul. Jedná se o zcela běžnou situaci, která ale zároveň kombinuje všechno, co mám rád: výrazný rytmus, „totální hraní", kdy si od interpreta přeji zpívání a vykřikování (zde křížek v kolečku), redukovaný zápis, který interpretovi (snad) dává více volnosti a mně zase více grafických možností, nástrojové určení, jež může být ale zároveň volně zaměnitelné atd. Vypovídá o tom, že mám raději interprety než jejich nástroje. Na vysvětlenou doporučuji představit si akcenty a všechna ta *sfz* hraná ve fortissimu na dno ušlechtilého, drahocenného nástroje."

Proč jsi začal komponovat?
Zapůsobila na mě premiéra skladby mého otce Zdeňka Zouhara *Variace na téma Bohuslava Martinů* pro symfonický orchestr.
Co tím sleduješ?
Vůbec nic. Nemám potřebu někoho indoktrinovat ani k ničemu nutit. Psaní má být pro mě i pro ostatní potěšením.
Jaká je tvá hudba?
Veselá. Snad.
Ovlivnil nějaký skladatel zásadním způsobem tvůj kompoziční styl?
S výjimkou Zdeňka Vobruby snad všichni, za což jim upřímně děkuji.
Který z českých žijících skladatelů má podle tebe co říct světu?
Skladatel Peter Graham má v jedné své koniesi historku, v níž se jakási paní či slečna cestou do Adamova diví, že skladatelé ještě nevymřeli. To je jeden „svět". Když jsem na začátku studií v Grazu pouštěl mému tamnímu profesorovi školní skladby, reagoval slovy „das ist eine ganz andere Ästhetik" – další „svět". A pak existuje ještě celá řada souběžných „světů" mezi Ferneyhoughem a Nymanem, Paikem a Pendereckým, Darmstadtem a *Knitting Factory* nebo *Nonesuch* a *Warnery*. Skladatelé jako Josef Adamík, Dan Dlouhý, Peter Graham, Tomáš Hanzlík, Petr Kofroň a další mají určitě co těmto „světům" říci, ale záleží jen na vlivnosti oněch oslovených „světů", zda ten pomyslný „velký SVĚT" si toho vůbec všimne.
Jaký je podle tebe vztah soudobé tvorby k tradici „vážné hudby„?
Obdivně pochvalný. Nebo alespoň souhlasný. Když píše Claus-Steffen Mahnkopf laudatio na Ferneyhougha *(Kritik der Neuen Musik. Entwurf einer Musik des 21. Jahrhunderts*) připomíná Beethovenovu rovnováhu mezi strukturou a prožitkem, Michael Nyman přeplétá Purcellovy svetry, Josef Gründler vyrábí performanční vzpomínky na Davida Tudora a AMM, Tomáš Hanzlík zveřejní své *Te Deum* jako ranně klasicistní anonym a Peter Zagar to vše komentuje svou *Apocalypsis Iohannis*.
Jak komponuješ?
Velmi pomalu. Spisovatel Jiří Kratochvil byl ještě o něco upřímnější, když v jednom rozhovoru říkal, že píše „těžce a pomalu". Často skládám u klavíru a nástrojů, „o nichž" právě píšu, abych byl stále v kontaktu s jejich zvukem. Ale skládám také u stolu, na počítadle. Občas nechávám rád „myslet" prsty.
Využíváš při komponování některý z výdobytků moderní techniky?
Ano, hrajeme si s počítačem. Děláme všechno možné, strkám do něj zvuky nebo je v něm vyrábím, edituji midi-soubory, píšu noty, vyrábím party a on buď ukázněně počítá a nebo si občas sám něco veselého vymyslí. Takže vše, co lze v počítadle odzkoušet, si raději zkouším dřív, než se vypravím za interprety.
Jak vnímáš vztah tvorby a interpretace?
Mám rád své interprety a doufám, že oni ještě stále mají rádi mě. Poslední dobou píšu pouze pro konkrétní hráče: Dana Dlouhého a soubor *DAMA DAMA*, Emila Drápelu a jeho soubory, Tomáše Hanzlíka a *Ensemble Damian*, Jiřího Jakubce a *Fagoti Brunensis* ad. Rád předem vím, jakým způsobem skladby vyprávějí, jak hrají pauzy a třeba i jak se klanějí.
Existuje nějaký interpret, pro kterého by sis přál něco napsat?
Ne. Buď chci, anebo nechci. Konjunktiv, snění a tajná přání u mne v takovém případě moc nefungují. O tom, zda se onen vytoužený interpret pak skutečně bude věnovat mé skladbě a nebo nebude, raději předem příliš nepřemýšlím. Jinak bych ji asi ani vůbec nenapsal.
Psal jsi někdy do šuplíku?
Ne, nikdy. Díky mému tempu plním jen stěží všechny sliby.
Počítáš s tím, že si budeš celý život vydělávat jinak než skládáním? Jak?
Nikdy jsem se nechtěl živit psaním. Obživu jsem si hledal tak, abych nemusel být závislý na mém skládání a aby mi přitom na ně zbývalo dost času a energie. Na viditelném místě proto mám příručku Charlese Ivese *The Amount to Carry – Measuring the Prospect*. (Je to návod, jak se stát úspěšným pojišťovákem.)

Beseda s Vítkem Zouharem se koná 24. 2. 2000 na FF UK v Praze (Palachovo nám. 2, č. 405) v 18:30. Jste srdečně zváni.